

WALES **AUDIT** OFFICE
SWYDDFA **ARCHWILIO** CYMRU

Adroddiad Archwilio Blynyddol 2012

Awdurdod Heddlu Gwent

Cyhoeddwyd: Hydref 2012

Cyfeirnod y ddogfen: 545A2012

Statws yr adroddiad

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Awdurdod Heddlu Gwent Cymru fel rhan o'r gwaith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol, y Cod Ymarfer Archwilio a'r Datganiad o Gyfrifoldebau a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Nid oes unrhyw gyfrifoldeb ar Swyddfa Archwilio Cymru (yr Archwilydd Cyffredinol a'i staff) na'r archwilydd penodedig, lle y bo'n gymwys, mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog na chyflogai arall yn unigol, nac i unrhyw drydydd parti.

Os gwneir cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, yn cynnwys ymgynghori â thrydydd parti'n perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru (a, lle y bo'n gymwys, ei archwilydd penodedig) yn drydydd parti perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn infoofficer@wao.gov.uk.

Roedd y tîm a gyflawnodd y gwaith yn cynnwys Derwyn Owen, Matthew Coe, Andy Bruce a David Hole.

Cynnwys

Adroddiad cryno	4
Adroddiad manwl	
Defnyddiwyd adnoddau'r Awdurdod yn gywir ym mhob ffordd berthnasol a rhoddwyd cyfrif amdanynt yn briodol	6
Cafodd cyfrifon yr Awdurdod ar gyfer 2011-12 eu paratoi'n briodol ac roeddent yn gywir ymhob ffordd berthnasol	6
Cyflawnodd yr Awdurdod ei gyllideb refeniw ar gyfer 2011-12, ac mae'n parhau i fod mewn sefyllfa dda i ymateb i'r heriau ariannol sylweddol sydd o'i flaen	8
Mae gan yr Awdurdod amgylchedd rheolaeth fewnol effeithiol i leihau'r risg o gamdatganiadau perthnasol yn y datganiadau ariannol	9
Roedd systemau ariannol pwysig yr Awdurdod yn cael eu rheoli a'u gweithredu'n briodol yn ôl y bwriad	9
Mae gan yr Awdurdod drefniadau corfforaethol priodol ar waith i ddefnyddio adnoddau'n effeithiol	10
Roedd gan yr Awdurdod drefniadau priodol yn 2011-12 i'w helpu i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau	10
Mae trefniadau effeithiol ar waith i reoli pwysau ariannol, a cheir fframwaith i gefnogi plismona cynaliadwy i'r cyhoedd	10
Mae trefniadau priodol ar waith ar gyfer y newid i Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddu	11
Atodiadau	
Casgliad ar drefniadau Awdurdod Heddlu Gwent ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2012 ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau	13
Meini prawf ar gyfer asesu trefniadau'r Awdurdod yn ystod 2011-12 i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau	14
Adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy adroddiad archwilio blynyddol diwethaf	15

Adroddiad cryno

---

1. Mae'r Adroddiad Archwilio Blynnyddol (yr Adroddiad) hwn i aelodau Awdurdod Heddlu Gwent (yr Awdurdod) yn crynhoi'r casgliadau o'm harchwiliad ar gyfer 2011-12. Mae'r adroddiad yn rhoi gwybodaeth i aelodau'r Awdurdod am unrhyw faterion o bwys sy'n codi o'm harchwiliad, ynghyd â'm sylwadau ar faterion cyfredol eraill.
2. Ceir mwy o fanylion am agweddau penodol ar fy archwiliad yn yr adroddiadau ar wahân a gyflwynwyd yn ystod y flwyddyn. Trafodir yr adroddiadau hyn, a chytunir arnynt, gyda swyddogion ac fe'u cyflwynir i'r Pwyllgor Archwilio ac Adnoddau. Mae'r adroddiadau a gyhoeddwyd i'w gweld yn [Atodiad 3](#).
3. Gwneir nifer o gyfeiriadau yn yr Adroddiad hwn at ganllawiau a dogfennaeth a gyhoeddwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol, yn cynnwys y Cod Ymarfer Archwilio (y Cod). Mae hwn yn cyfeirio at y Datganiad o Gyfrifoldebau Archwilwyr a Chyrff a Archwilir sy'n crynhoi cyfrifoldebau allweddol archwilwyr. Cynhaliwyd fy archwiliad yn unol â'r egwyddorion a nodwyd yn y Datganiad hwnnw. Dylid ystyried fy sylwadau am ganlyniadau fy archwiliad yng nghyd-destun y cefndir mwy ffurfiol hwnnw.
4. Cynllunias yr archwiliad ar sail risg ac mae fy ngwaith archwilio wedi canolbwyntio ar eich risgiau ariannol a gweithredol sylweddol sy'n berthnasol i'm cyfrifoldebau archwilio. Mae'r gwaith archwilio wedi'i strwythuro ar sail elfennau allweddol fy nghyfrifoldebau fel y'u nodir yn y Cod. Mae Amlinelliad o Archwiliad 2012 yn nodi'r ffi archwilio arfaethedig, sef £67,316 (ynghyd â TAW), a bydd y ffi derfynol yn unol â'r ffi arfaethedig.
5. Rwyf wedi dod i'r casgliad bod adnoddau'r Awdurdod, ymhob ffordd berthnasol, wedi'u defnyddio'n gywir ac y rhoddwyd cyfrif amdanynt yn briodol yn 2011-12:
  - cafodd cyfrifon yr Awdurdod ar gyfer 2011-12 eu paratoi'n briodol ac roeddent yn gywir ymhob ffordd berthnasol;
  - cyflawnodd yr Awdurdod ei gyllideb refeniw ar gyfer 2011-12, ac mae'n parhau i fod mewn sefyllfa dda i ymateb i'r heriau ariannol sylweddol sydd o'i flaen;
  - roedd gan yr Awdurdod amgylchedd rheolaeth fewnol effeithiol i leihau'r risg o gamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau ariannol;
  - roedd systemau ariannol pwysig yr Awdurdod yn cael eu rheoli a'u gweithredu'n briodol, yn ôl y bwriad.
6. Mae gan yr Awdurdod drefniadau corfforaethol priodol ar waith i ddefnyddio adnoddau'n effeithiol:
  - roedd gan yr Awdurdod drefniadau priodol yn 2011-12 i'w helpu i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau;
  - mae trefniadau effeithiol ar waith i reoli pwysau ariannol, a cheir fframwaith i gefnogi plismona cynaliadwy i'r cyhoedd;
  - mae trefniadau priodol ar waith ar gyfer y newid i Gomisiynydd yr Heddlu a Throsedd.
7. Cytunwyd ar yr Adroddiad hwn gyda'r Prif Weithredwr, y Trysorydd a'r Cyfarwyddwr Adnoddau a swyddogion perthnasol eraill. Caiff yr Adroddiad ei gyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio ac Adnoddau ym mis Hydref 2012 a chaiff copi ei roi i bob aelod o'r Awdurdod.

-
8. Fy nod yw darparu archwiliad o safon uchel sy'n gwneud cyfraniad cadarnhaol ac ymarferol ac sy'n ategu agenda'r Awdurdod ei hun. Rwyf yn cydnabod pa mor werthfawr yw eich cydweithrediad a'ch cymorth er mwyn cyrraedd y nod hwn a hoffwn ddiolch i chi am y cymorth a'r cydweithrediad a roddwyd yn ystod yr archwiliad.

Derwyn Owen
Dros ac ar ran yr Archwilydd Penodedig

Dyddiad: 25 Hydref 2012

Adroddiad manwl

Defnyddiwyd adnoddau'r Awdurdod yn gywir ym mhob ffordd berthnasol a rhoddwyd cyfrif amdanynt yn briodol

9. Y datganiadau ariannol yw'r ffordd hanfodol i'r Awdurdod roi cyfrif am y modd y mae'n gwarchod yr adnoddau sydd ar gael iddo a'i berfformiad ariannol wrth ddefnyddio'r adnoddau hynny.
10. Fel archwilydd allanol yr Awdurdod, mae'n ofynnol i mi archwilio'r datganiadau ariannol a chyflwyno adroddiad archwilydd sy'n cynnwys barn ynghylch a yw'r datganiadau ariannol a gyflwynwyd yn rhoi datganiad cywir a theg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar ddiwedd y flwyddyn.

Cafodd cyfrifon yr Awdurdod ar gyfer 2011-12 eu paratoi'n briodol ac roeddent yn gywir ymhob ffordd berthnasol

11. Cafodd datganiadau ariannol drafft yr Awdurdod eu paratoi a'u cymeradwyo cyn 30 Medi 2012, yn unol â gofynion Rheoliad Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2010.
12. Mae awdurdodau'r heddlu yng Nghymru yn paratoi eu datganiadau cyfrifyddu yn unol â gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig. Mae'r Cod hwn yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol.
13. Mae'n ofynnol i mi o dan Safonau Archwilio Rhyngwladol (ISA) 260 gyflwyno adroddiad ar faterion sy'n codi o'm gwaith i'r 'rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu' (yr Awdurdod) cyn i mi roi fy marn archwilio ar y cyfrifon.
14. Cyflwynais adroddiad ar y materion hyn i gyfarfod y Pwyllgor Archwilio ac Adnoddau ar 12 Medi 2012 a hefyd i gyfarfod yr Awdurdod llawn ar 27 Medi 2012. Nodir y materion allweddol yn [Arddangosyn 1](#).

Arddangosyn 1: Materion a nodwyd yn yr Adroddiad ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol

Gofyniad adrodd	Ymateb yr Archwilwyr
Safbwyntiau ynglŷn â'r agweddau ansoddol ar arferion cyfrifyddu ac adroddiadau ariannol yr endid.	<p>Nid oedd gennym bryderon ynglŷn â'r agweddau ansoddol ar eich arferion cyfrifyddu ac adrodd ariannol. Nodwyd rhai meysydd gennym lle y gellid gwella'r cyfrifon a phrosesau archwilio a byddwn yn gweithio gyda'r rheolwyr i gyflawni hyn ar gyfer 2012-13.</p> <p>Yn ein hadroddiad Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol 2010-11, nodwyd pryderon gennym o ran y broses ffisegol o ddilysu asedau yn yr adran TG. Ymdriniwyd yn rhannol â'r pryderon hyn yn 2011-12, gan fod yr adran TG wedi cynnal adolygiad llawn a chadarn o'r holl asedau TG, er na chwblhawyd yr adolygiad hwnnw yn llawn eto. Er mwyn i'r Heddlu a'r Awdurdod allu darparu'r sicrwydd gorau posibl o ran asedau sefydlog fel rhan o'r broses o drosglwyddo i Gomisiynwyr yr Heddlu a Throseddu, gwnaethom argymhell y dylai'r Adran TG gwblhau ei hadolygiad cyn gynted â phosibl.</p>
Addasiadau disgwylidig i adroddiad yr archwilydd.	Nid oedd angen gwneud unrhyw addasiadau i adroddiad yr archwilydd.
Camddatganiadau nas addaswyd.	Nid oedd unrhyw gamddatganiadau nas cywirwyd yn y datganiadau ariannol.
Gwendidau perthnasol yn y systemau cyfrifyddu a rheolaeth fewnol a nodwyd yn ystod yr archwiliad.	Ni nodwyd unrhyw wendidau perthnasol o ran rheolaethau mewnol nad oeddem wedi hysbysu'r Awdurdod ohonynt eisoes.
Materion y mae'n ofynnol iddynt yn benodol, o dan safonau archwilio eraill, gael eu cyfleu i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu.	Ni chododd unrhyw faterion.

Gofyniad adrodd	Ymateb yr Archwilwyr
Unrhyw faterion perthnasol eraill sy'n ymwneud â'r archwiliad.	<p>Gwnaethom gyflwyno adroddiad ar ddau fater arall i'r Awdurdod:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nodwyd gennym yn ystod blynyddoedd blaenorol na chytunwyd ar y ffordd y caiff cyfran yr Awdurdod o incwm, gwariant ac asedau a rhwymedigaethau Awdurdodau Heddlu Cymru ei dyrannu. Yn lle hynny, gwnaeth pob awdurdod heddlu gynnwys y trafodion gwirioneddol a'r datgeliadau manwl sy'n gysylltiedig ag Awdurdodau Heddlu Cymru yn ei ddatganiadau ariannol ar gyfer 2010-11. Nid oedd y sefyllfa wedi newid ar gyfer 2011-12 ac felly nid oedd effaith berthnasol ar y datganiadau ariannol. Nodwyd nifer o gytundebau ffurfiol gennym hefyd nad ydynt wedi'u cytuno'n derfynol eto. Er enghraifft, mae nifer o gytundebau gwasanaeth ar y cyd ar waith ond adeg ein harchwiliad, nid oedd cytundebau ysgrifenedig ar gyfer y mwyafrif o'r trefniadau hyn yn nodi sut y byddent yn cael eu rhoi ar waith. Mae gwaith yn mynd rhagddo i roi'r cytundebau hyn ar waith ac mae angen cwblhau'r gwaith hwn cyn cyflwyno Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd.

- Ar 28 Medi 2012, rhoddais fy marn ar gyfrifon yr Awdurdod. Deuthum i'r casgliad fod y cyfrifon yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2012 ac o'i incwm a'i wariant, ei enillion a'i golledion a'i lifau arian parod am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.
- Rydym hefyd wedi cwblhau'r archwiliad o ffurflen Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan, ac yn dilyn hynny cyflwynwyd y ffurflen wedi'i harchwilio i dîm archwilio canolog Swyddfa Archwilio Cymru erbyn y dyddiad gofynnol, sef 28 Medi 2012. Roedd y ffurflen wedi'i llunio'n briodol ac nid oedd unrhyw faterion o bwys i gyflwyno adroddiad arnynt.

Cyflawnodd yr Awdurdod ei gyllideb refeniw ar gyfer 2011-12 ac mae'n parhau i fod mewn sefyllfa dda i ymateb i'r heriau ariannol sylweddol sydd o'i flaen

- Mae gan yr Awdurdod hanes da o weithredu o fewn ei gyllideb refeniw a pharhaodd hyn yn 2011-12. Yn erbyn gofyniad cyllideb refeniw o £121.7 miliwn ar gyfer y flwyddyn, cyflawnodd yr Awdurdod arbedion effeithlonrwydd o £2.6 miliwn o dan raglen Staying Ahead yn gynharach na'r disgwyl. Trosglwyddwyd y swm hwn i gronfeydd penodol wrth gefn er mwyn cyflawni newidiadau gweithredol yn y dyfodol, ac i'r gronfa wrth gefn ar gyfer ychwanegu at y praesept. Cynyddodd y cynnydd o £3.5 miliwn i'r Gronfa Gyffredinol Wrth Gefn y cyfanswm a ddaliwyd ar 31 Mawrth 2012 i £8.9 miliwn.

-
- 18.** Mae'r Awdurdod yn parhau i gael adroddiadau rheolaidd gan y Trysorydd a'r Cyfarwyddwr Adnoddau ar wariant a'r sefyllfa yn erbyn y gyllideb drwy'r Pwyllgor Archwilio ac Adnoddau. Dangosodd y sefyllfa a gofnodwyd ar 31 Gorffennaf 2012 fod yr Awdurdod ar y trywydd cywir i gyflawni'r cynlluniau effeithlonrwydd o £9.9 miliwn sy'n ofynnol yn 2012-13 yn erbyn targed yr adolygiad cynhwysfawr o wariant, yn ogystal â'r arbedion o £7.9 miliwn a gyflawnwyd eisoes yn 2011-12. Mae hyn yn helpu i atgyfnerthu sefyllfa'r Awdurdod, a'i gyrff dilynol, er mwyn ymateb i heriau ariannol a heriau gweithredol ac anweithredol yn y dyfodol sy'n deillio o'r adolygiad cynhwysfawr o wariant ym mis Hydref 2010.

Mae gan yr Awdurdod amgylchedd rheolaeth fewnol effeithiol i leihau'r risg o gamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau ariannol

- 19.** Mae gan yr Awdurdod amgylchedd rheolaeth fewnol effeithiol sy'n lleihau'r risg o gamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau ariannol. Daeth y gwasanaeth archwilio mewnol i'r casgliad yn ei adroddiad blynyddol, yn seiliedig ar y gwaith a gwblhawyd yn ystod y flwyddyn, fod gan Awdurdod Heddlu Gwent system reolaeth fewnol gyffredinol gadarn. Ar y cyfan, roedd hyn yn darparu lefel ddigonol o sicrwydd, gyda'r rhan fwyaf o'r systemau a archwiliwyd yn darparu lefel sylweddol neu ddigonol o sicrwydd.
- 20.** Yn benodol, deuthum i'r casgliadau canlynol:
- fel yn ystod blynyddoedd blaenorol, mae'r gwasanaeth Archwilio Mewnol wedi cyrraedd y safonau proffesiynol gofynnol ac felly roedd yn bosibl i ni ddibynnu ar ei waith, yn ôl y bwriad;
  - cafwyd bod y trefniadau ar waith ar gyfer sicrhau mai dim ond lle bo darpariaeth benodol iddo ymgymryd â thrafodion y gwnaeth yr Awdurdod hynny a'u bod wedi parhau i weithredu'n effeithiol;
  - roedd y trefniadau ar gyfer atal a chanfod achosion perthnasol o dwyll a llygredd yn gweithredu'n effeithiol.

Roedd systemau ariannol pwysig yr Awdurdod yn cael eu rheoli a'u gweithredu'n briodol yn ôl y bwriad

- 21.** Roedd fy adolygiad o systemau ariannol yr Awdurdod yn cynnwys dogfennu'r systemau ariannol pwysig. Lle roedd yn briodol, roeddem yn chwilio am sicrwydd bod rheolaethau allweddol y systemau pwysig hyn yn gweithredu'n effeithiol, naill ai drwy gynnal profion penodol o'r broses o'u gweithredu, neu drwy ddibynnu ar waith y gwasanaeth archwilio mewnol.

-
22. Deuthum i'r casgliad y gellir dibynnu ar systemau ariannol pwysig yr Awdurdod i gynhyrchu canlyniadau sy'n gywir mewn ffyrdd perthnasol. Mae rhai mân feysydd ar gyfer gwella a drafodwyd gyda'r rheolwyr ac mae camau gweithredu priodol eisoes yn cael eu hystyried a'u cymryd. Caiff y Pwyllgor Archwilio ac Adnoddau, sy'n monitro'r broses weithredu, ei hysbysu o bob argymhelliad a wneir gan y gwasanaeth archwilio Mewnol ac Allanol, a hynny gan reolwyr. Nid oes materion penodol y mae angen i mi dynnu sylw'r aelodau atynt.

Mae gan yr Awdurdod drefniadau corfforaethol priodol ar waith i ddefnyddio adnoddau'n effeithiol

Roedd gan yr Awdurdod drefniadau priodol yn 2011-12 i'w helpu i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau

23. Wrth archwilio cyfrifon yr Awdurdod bob blwyddyn, mae'n ofynnol i mi o dan Adran 17(2)(d) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 fodloni fy hun ei fod wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau. Adlewyrchir y gofyniad hwn hefyd yn y Cod. Nodir fy nghasgliad ffurfiol ar drefniadau Gwerth am Arian yr Awdurdod ar gyfer 2011-12 yn [Atodiad 1](#).
24. Yn ogystal â'r archwiliad o'r cyfrifon blyneddol, mae ffynonellau pwysig eraill o sicrwydd wedi deillio o waith perfformiad ac arolygu Arolygiaeth Cwnstabiliaeth Ei Mawrhydi (HMIC) a'r gwasanaeth Archwilio Mewnol.
25. Roedd yr Awdurdod yn gyfrifol am roi trefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran defnydd yr Awdurdod o adnoddau. At ddibenion fy ngwaith, rwyf wedi gwerthuso systemau'r Awdurdod yn erbyn nifer o gwestiynau. Nodir y dull gweithredu hwn yn fanwl yn [Atodiad 2](#). Ar gyfer pob cwestiwn, rwyf yn ystyried a oes bylchau yn y trefniadau y disgwylir iddynt fod ar waith, ac arwyddocâd y bylchau hynny.
26. Nid oedd unrhyw faterion yn codi o'm gwaith yn y maes hwn ar gyfer 2011-12 yr hoffwn dynnu eich sylw atynt.

Mae trefniadau effeithiol ar waith i reoli pwysau ariannol, a cheir fframwaith i gefnogi plismona cynaliadwy i'r cyhoedd

27. Roedd ein rhaglen waith a oedd yn gyson â rhaglen waith HMIC yn cynnwys cynnal adolygiad ar y cyd i ganfod a yw rhaglen arbedion yr Heddlu a'r Awdurdod yn cyflawni newidiadau cadarnhaol a mesuradwy tuag at wasanaeth heddlu cynaliadwy. Ein casgliad cyffredinol oedd bod trefniadau effeithiol ar waith i reoli pwysau ariannol a bod fframwaith i gefnogi plismona cynaliadwy i'r cyhoedd. Deuthum i'r casgliad hwn am y rhesymau canlynol:

-
- mae strategaeth ddiwygiedig ar waith i ymdopi â phwysau ariannol a mabwysiadwyd dull tymor hwy o ran cynllunio;
  - mae nifer y swyddogion a staff yn lleihau, ond cymerir camau i ddefnyddio'r gweithlu mewn ffordd fwy effeithiol, gan gynnwys cynnal plismona gweladwy;
  - mae'r Heddlu yn gwneud arbedion ar swyddogaethau cefn swyddfa, yn enwedig drwy gydweithredu, ac mae'n datblygu cyfleoedd pellach i gydweithio a gwneud arbedion yn yr hirdymor;
  - mae lefelau troseddu yn gostwng;
  - mae'r adolygiadau a gynhaliwyd gan HMIC yn ategu fy nghasgliadau am y trefniadau i sicrhau gwasanaeth heddlu effeithlon ac effeithiol¹.

Mae trefniadau priodol ar waith ar gyfer y newid i Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddu

28. Bydd Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu a gaiff ei ethol yn uniongyrchol yn disodli'r Awdurdod ym mis Tachwedd 2012 ac mae'n bwysig sicrhau bod y gwaith cynllunio a'r trefniadau trosglwyddo yn effeithiol. Rhan o'n gwaith eleni yw monitro'r cynnydd a wneir a chredaf fod trefniadau priodol ar waith ar gyfer y newid. Deuthum i'r casgliad hwn am y rhesymau canlynol:

- mae rhaglen rheoli newid trawsnewidiol ar waith ar gyfer trosglwyddo i Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddu ar waith ac mae'n nodi materion a risgiau sy'n codi;
- ceir trefniadau priodol ar gyfer ymgysylltu â'r cyhoedd, rhanddeiliaid, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a Llywodraeth Cymru er mwyn sicrhau y caiff materion plismona sy'n effeithio ar Gymru eu hystyried;
- rhoddwyd fframwaith safonol ar waith gydag awdurdodau eraill yr heddlu yng Nghymru ar gyfer newid i Gomisiynwyr yr Heddlu a Throseddu;
- mae swyddogion yr awdurdod, aelodau a staff yr heddlu yn ymateb mewn ffordd adeiladol a chyfrifol i'r broses newid;
- mae adolygiad a gynhaliwyd gan HMIC yn ategu fy nghasgliadau am y trefniadau ar gyfer newid i Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddu².

---

¹ HMIC Policing in austerity: one year on Gorffennaf 2012

² HMIC Preparing for Police and Crime Commissioners Gorffennaf 2012

-
- 29.** Mae'r Awdurdod wrthi'n datblygu nifer o opsiynau ar gyfer sut y gall Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a Phanel yr Heddlu a Throseddau weithredu o'r cychwyn cyntaf, er nad yw'r trefniadau wedi'u cwblhau eto. Fodd bynnag, o dan delerau gweithio sydd wedi'u diwygio cymaint, rwyf yn cydnabod bod yr Awdurdod, yr Heddlu a Chomisiynydd yr Heddlu a Throseddau yn wynebu cyfnod arbennig o heriol a byddaf yn parhau i fonitro cynnydd a gweithio gydag HMIC i gynnal gwaith archwilio perfformiad yn 2012-13. Mantais y dull gweithredu cydgysylltiedig rhwng Swyddfa Archwilio Cymru ac HMIC yw sicrhau bod y rhaglenni gwaith yn osgoi dyblygu a hyrwyddo trefniadau rhannu rhwng ein priod sefydliadau. Mae ein dull gweithredu hefyd yn helpu i lywio ein rhaglenni gwaith ac yn helpu i sicrhau y caiff gwybodaeth ei rhannu'n brydlon mewn ffordd weithredol a sicrhau bod risgiau a phryderon allweddol yn cael eu hystyried.

Atodiad 1

Casgliad ar drefniadau Awdurdod Heddlu Gwent ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2012 ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau

Cyfrifoldebau'r Swyddog Atebol

Mae'r Swyddog Atebol yn gyfrifol am roi trefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran defnydd yr Awdurdod o adnoddau, ac i sicrhau stiwardiaeth a llywodraethu priodol. Mae'r Swyddog Atebol hefyd yn gyfrifol am adolygu digonolrwydd ac effeithiolrwydd y trefniadau hyn yn rheolaidd.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd

Mae gennyf gyfrifoldeb o dan Adran 17(2) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus Cymru 2004 i ddod i'r casgliad, o'm harchwiliad o gyfrifon blynyddol yr Awdurdod, p'un a wyf yn fodlon o ran bodolaeth y trefniadau a oedd ganddo ar waith yn ystod y flwyddyn i'w helpu i gyflawni ei gyfrifoldeb i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau yn briodol. At ddibenion fy ngwaith yn y maes hwn, rwyf wedi asesu 'trefniadau priodol' yn bennaf fel trefniadau rheoli perfformiad corfforaethol a rheoli ariannol sefydliad, y diffinnir elfennau pwysig ohonynt ym Mharagraff 48 o'r Cod.

Cyflwynaf adroddiad os oes materion o bwys wedi dod i'm sylw sy'n fy atal rhag dod i'r casgliad bod yr Awdurdod wedi gwneud trefniadau priodol o'r fath. Wrth ymgymryd â'm gwaith, nid wyf wedi ystyried a yw'r trefniadau sydd ar waith yn cynrychioli'r holl drefniadau a allai fod ar waith. Nid yw'n ofynnol ychwaith i mi ystyried, ac nid wyf wedi ystyried fel rhan o'r agwedd hon ar fy ngwaith, effeithiolrwydd y trefniadau sydd ar waith ar gyfer sicrhau gwerth am arian yn ystod y flwyddyn a adolygir.

Casgliad

Mae'r casgliad canlynol yn seiliedig ar waith a wnaed fel rhan o'm harchwiliad o gyfrifon 2011-12 i gadarnhau, ym mhob ffordd berthnasol, pa drefniadau a oedd ar waith gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn i'w helpu i gyflawni ei gyfrifoldeb i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau, ac yn gyfyngedig i'r gwaith hwnnw.

Wrth gyflawni fy ngwaith, nid wyf wedi ystyried a yw'r trefniadau sydd ar waith yn cynrychioli'r holl drefniadau a allai fod ar waith. Nid yw'n ofynnol ychwaith i mi ystyried, ac nid wyf wedi ystyried, effeithiolrwydd y trefniadau sydd ar waith ar gyfer sicrhau gwerth am arian yn ystod y flwyddyn a adolygir.

Ar sail Datganiad Llywodraethu Blynyddol yr Awdurdod ac o ganlyniad i'r gwaith a gyflawnwyd, fel y'i disgrifiwyd uchod fel rhan o'm harchwiliad o gyfrifon 2011-12, a'r holl wybodaeth arall yr ystyriais ei bod yn berthnasol, rwyf yn fodlon o ran bodolaeth y trefniadau a oedd ar waith gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn i'w helpu i gyflawni ei gyfrifoldeb i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau.

Yn seiliedig ar y gwaith a gynhaliwyd, ac yn gyfyngedig iddo, rwyf wedi codi materion amrywiol gyda'r Awdurdod ac wedi gwneud argymhellion i wella ei drefniadau. Trafodir ac esbonnir y materion hyn ymhellach yn fy Adroddiad Archwilio Blynyddol i'r Awdurdod.

Anthony Barrett
Archwilydd Penodedig
25 Hydref 2012

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Atodiad 2

Meini prawf ar gyfer asesu trefniadau'r Awdurdod yn ystod 2011-12 i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau

Trefniadau rheoli perfformiad corfforaethol a rheoli ariannol	Cwestiynau ar drefniadau
Pennu amcanion, penderfynu ar bolisiau a gwneud penderfyniadau	A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith ar gyfer pennu, adolygu a gweithredu ei amcanion strategol a gweithredol?
Diwallu anghenion defnyddwyr, rhanddeiliaid a'r boblogaeth leol	A yw'r Awdurdod wedi sefydlu modd o gyfathrebu â'r boblogaeth leol, defnyddwyr y gwasanaeth a rhanddeiliaid eraill yn cynnwys partneriaid, ac a oes trefniadau monitro i sicrhau bod negeseuon allweddol ynglŷn â gwasanaethau yn cael eu hystyried?
Monitro ac adolygu perfformiad	A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i fonitro perfformiad a chraffu arno, er mwyn nodi amrywiannau posibl yn erbyn amcanion, safonau a thargedau strategol, i weithredu lle y bo angen, a chyflwyno adroddiad i'r Awdurdod?
Cydymffurfiaeth â pholisiau sefydledig	A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i gynnal system rheolaeth fewnol gadarn, yn cynnwys trefniadau ar gyfer sicrhau cydymffurfiaeth â chyfreithiau a rheoliadau, a pholisiau a gweithdrefnau mewnol?
Risgiau gweithredol ac ariannol	A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i reoli ei risgiau busnes o bwys?
Rheoli adnoddau ariannol ac adnoddau eraill	<p>A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i werthuso a gwella'r gwerth am arian y mae'n ei gyflawni yn ei ddefnydd o adnoddau?</p> <p>A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i sicrhau bod ei wariant yn cyfateb i'r adnoddau sydd ar gael?</p> <p>A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i reoli a monitro perfformiad yn erbyn cyllidebau, gan gymryd camau adferol lle bo'n briodol, a chyflwyno adroddiad ar y canlyniadau i uwch reolwyr a'r Awdurdod?</p>
Safonau ymddygiad priodol ac ati	<p>A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith ar gyfer monitro perfformiad a chraffu arno, i nodi amrywiannau posibl yn erbyn amcanion, safonau a thargedau strategol ar gyfer gweithredu a, lle y bo angen, gyflwyno adroddiad i aelodau?</p> <p>A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith gyda'r nod o hyrwyddo a sicrhau gonestrwydd a phriodoldeb wrth gynnal ei fusnes?</p>

Atodiad 3

Adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy adroddiad archwilio blynyddol diwethaf

Adroddiad	Dyddiad
Amlinelliad o Archwiliad 2012	Chwefror 2012
Cyflawni Gwasanaeth Heddlu ar ei Newydd Wedd	Chwefror 2012
Adroddiadau Diweddarau Archwiliad Allanol	Ionawr, Ebrill, Mehefin, Medi 2012
Adroddiad ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol	Medi 2012
Adroddiad Archwilio Blynyddol	Hydref 2012

WALES **AUDIT** OFFICE

SWYDDFA **ARCHWILIO** CYMRU

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Ffôn: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Ffacs: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-mail: info@wao.gov.uk

E-bost: info@wao.gov.uk

Website: www.wao.gov.uk

Gwefan: www.wao.gov.uk